

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino
vred in v Mariboru s
pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za četrt leta „ 1.—

Naročnina se pošilja
upravnistvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice hšt. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tis-
kovnega društva do-
bivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede opoldne.

Štev. 50.

V Mariboru, dne 13. decembra 1900.

Tečaj XXXIV.

Preosnujte bralna društva!

Po Spodnjem Štajarju imamo lepo šte-
vilo bralnih društev, ki pa v obče ne opravi-
čujejo upanja, katero so stavi v nje. Bralna
društva bi morala biti ognjišča narodne za-
vednosti in narodne omike, a so po večini
le zbirališča narodne zaspanosti in mlačnosti.
Vsled tega so naša bralna društva mrtev
kapital, ki ne prinaša slovenskemu ljudstvu
skoro nobenih obresti. Vendar pa si ne upamo
trditi, da bi bila bralna društva nepotrebna.
Taka društva lahko tudi veliko koristijo, toda
voditi se morajo na spreten način in v
pravem duhu.

Bralna društva po deželi naj bodo za
ljudstvo urejena. Časniki naj bodo izbrani,
kakor je najbolj za ljudstvo primerno. A
kako je dandanes? Mi ne pojмимо, kako si
morajo bralna društva naročevati na pr. vse
slovenske dnevnike. Ljudstvo jih ne bere, ker
nima časa. Taki časniki so potem le za »in-
teligenco«. In res je marsikje istina, da »in-
teligenca« izrablja ljudstvu namenjeno bralno
društvo ravno v tem smislu, da pride tem
potom na prav cen način do svojih dnev-
nikov. Zraven dnevnikov ležijo na mizi bral-
nega društva večkrat tudi časniki, ki recimo
nas Štajarcev ne brigajo mnogo ali pa se
pečajo s stroko, ki je čitajočemu občinstvu
bralnega društva deveta briga. Na ta način
se vrže veliko denarja za nepotrebne reči
skozi okno. Če pa pride več udov v bralno
sobo ter hoče čitati domač list, pa je na-
vadno samo eden tako srečen, da lahko
ugodi svoji želji, ker ima društvo samo en

iztis domačega lista, vsi drugi pa morajo
oditi. Zato pa tudi ni po mnogih krajih no-
benega zanimanja za bralna društva, ker
udje ne dobijo od njih, česar si želijo. Edino
dobro je po našem mnenju za bralna društva
in v tem nas potrjujejo izkušnje, da si bralno
društvo naroči le nekaj malo časnikov, toda
te v velikem številu. Recimo, dva politična
lista, kmetijsko strokoven list in pa leposloven
list. Druge časnike pa si naj bralna društva
naročujejo le, ako jim preostaja denarja. Ni
treba, da bi časniki morali ležati cel teden
v bralni sobi, kajti med tednom jih ima itak
samo »inteligence« čas čitati. Ampak v ne-
deljo popoldne na pr. se naj razdelijo po
vaseh, naj potujejo na dom med ljudstvo,
za bralno sobo naj zadostuje po jeden iztis.

Boljše kakor dnevnike naročevati, storijo
bralna društva, ako si nakupujejo knjige za
knjižnico. Nobeno bralno društvo bi ne
smelo biti brez obsežne knjižnice. Nobeno
bralno društvo bi ne smelo biti brez obsežne
knjižnice. Knjige naj se pridno izposojujejo.
V to svrhu pa je pred vsem treba skrbeti
za požrtvovalnega knjižničarja, ki ima čas
in veselje, redno opravljati vsako nedeljo
svoj posel in pa skrbeti za vzoren red.

V zadnjem času so naša bralna društva
hvala Bogu, že večinoma opustila neumno
razvado, prirejati plesne veselice, koja naloga
pristaja krčmarjem, ne pa izobraževalnim
društvom. Veseli pa nas, ako se prirejajo
večkrat veselice s petjem, igrokazi, tombolo
in predavanji. To je plemenita zabava. Vse
premalo pa še se goji po naših društvih po-
učevanje in izgojevanje. Poučnih govorov o

kmetijskih, kulturnih, zgodovinskih predmetih
skoro ni slišati v bralnih sobah. Mnogo bi
v tem oziru lahko tudi storili dijaki v po-
čitnicah, posebno da bi tolmačili narodu kul-
turne in zgodovinske dogodke našega ljudstva.

Bralna društva bi naj bila tudi izobra-
ževališča za kmečke govornike. »Inteligence«
bi naj te misli ne puščala v nemar, ampak
segla našim mladim ljudem pod roke. Mnogo
mladeničev ima govorniški talent, a nikogar
ni, ki bi ga gojil in likal. Rodoljubi, mladina
je naš up, oklenite se torej mladine! Dajte
jo izobraziti tudi za govornike. Z malim se
začne, na pr. s prednašanjem pesmi, potem
se bo počasi že prilezlo do večje ali manjše
popolnosti.

Naše prepričanje je, da bodo le tedaj
bralna društva dobila res kak pomen za naše
ljudstvo, ako se bodo preosnovala, kakor na-
svetujemo. Bliža se novo leto in sedaj je
najprimernejši čas, da se uvažujejo naši
nasveti.

Volilno gibanje.

Naši kandidatje. Pregled prvotnih vo-
litev nam kaže, da bodo na Spod. Štajarskem
gotovo izvoljeni Robič, dr. Ploj, Berks in
Zičkar. Mlakar pa pride bržkone v ožjo vo-
litev, zato je treba vsakemu slovenskemu
volilcu na volišče. V mestih in trgih bo do-
bil dr. Pipuš lepo manjšino, izvolitev dr.
Dečka pa je osigurjena, ako vsak Slovenec
gotovo stori svojo dolžnost. V ptujski in
mariborski kmetijski skupini je treba našim

Listek.

Črtice iz zgodovine našega naroda.

6. Prosvetne razmere.

Svet, ki so ga naši pradedje do 6. sto-
letja zvali svojega, in ki je bil dvakrat tolik
kakor je vsa avstrijsko-ogerska monarhija,
je ravnina, polagoma vzdigajoča se od Črnega
kakor od Vzhodnega morja proti sredini,
a le toliko, da sleme jedva doseže višino
kakih 200 m nad morsko gladino. Po obeh
straneh hiti proti morjema obilo rek, ki
imajo vedno mnogo vode in so še danes
bogate rib. Severni in zapadni del te rav-
nine je bil večinoma močvirnat in imel mnogo
jezer, ali tudi drugod močvirij ni manjkalo.
Danes je svet že bolj suh. Ponebje je,
ker tečajnim zračnim tokovom proti jugu
pot ni zapažen, v obče bilo ostro; kratki
poletjem so sledile dolge zime s hudim
mrazom in burnimi viharji; večidel leta je
vodo in kopno pokrivala debela megla. Vendar
vsevpred ni bilo enako; v tem pogledu
lahko v smeri od Črnega do Vzhodnega
morja razločujemo štiri pasove; prvi je bil,
kakor še danes, stepa ali pustina, ki je da-
jala le trave; drugi je imel podnebje, da se

je vinstvo povoljno obnašalo; v tretjem sta
še dobro uspevala pšenica in sočivje, v zad-
njem pa le še rž in lan; kar se tiče drevja,
je že v tem pasu listnato prevladovalo. Iz-
vzemši pustino, je torej ves svet bil za
poljedelstvo kaj pripraven. Opomniti še nam
je, da je ves drugi in velik kos tretjega
prava pravcate črnica, ki sega tu in tam
do 5 m v globčino in je tako rodovitna,
da je ni treba gnojiti; tako zvan Črnozem
rodi danes toliko raznega žita osobito pše-
nice, da se imenuje žitnica evropska. V
nepremernih gozdovih so bujno in brez goje
rastli dob., lipe, javori, kleni, bukke, vrbe,
breze, brest, jeseni, jelše, bori, smreke in
hojke; obilno namakana travišča pa so
hranila črede raznih prežvekovalk, izmed ka-
terih imenujemo le mogočnega tura, od ka-
terega izhaja naše govedo, in ki ga danes
ni več, zobra ali tako zvanega evropskega
bizona, ki živi danes le še v Bijaloviškem gozdu
v Rusiji in je neka goveja vrsta, in končno
losa, največjega jelena, ki je tudi sila redek.
Po gozdih so domovali medved, volk, divji
mrjasec in druge zveri. V nedrih svojih pa
je zemlja hranila neizmerne zaklade železne
in druge rude, tudi soli. Končno še naj je
omenjen janter (to je tista rumena, svitla in
prozorna tvarina, iz katere izdelujejo vsa-
kovrstna gizda, posebno pa ustnike za tobačne

pipe in smodkovnjake), ki se je nahajal le
v Vzhodnem morju in ob njem ter cenil
visoko.

A. Gmotna prosveta.

Poljedelstvo. Kajpada so naši pra-
dedje »od tega, kar jim je stvarnica ponu-
jala, jemali pridno«; v prvi vrsti je bilo pač
obdelovanje zemlje ono, s čimur so se pečali
najraje, vzlasti ker jim je trud plačevala
obilno; bili so torej pred vsem poljedelci. A
te stroke niso gojili le intenzivno, ampak
tudi racionalno. Ker so železno rudo poznali
in tudi vedeli jo topiti, so si iz kovine pri-
pravljali razno poljsko orodje. Njiva se je
orala s plugom, kojega deli so imeli posebna
imena kakor: lemež, črtalo, gredelj, plaz;
nato se je povlačila z brano in posejala.
Sejala pa se je jarina kakor ozimina. Izmed
zrnja so poznali oves, ječmen, rž, pšenico
in proso; kar se je kje sejalo najbolje, zvalo
se je tudi žito, ker je prebivalce pred vsem
živilo; potemtakem je žito bilo tukaj rž,
tam pšenica in zopet drugod proso; po
nekod pa tudi vse skupaj. Silje se je želo
s srpi, vezalo v snopove, spravljalo na vo-
zovih v gumna, mlatilo in čedilo; zrnje se
je shranjevalo v žitnicah, mlelo pa na žrnih
ali mlinih, da se je dobivala moka; proso
se je phalo in sphano zato imenovalo pšeno;

vkjub izvršenim prvotnim volitvam največje pozornosti. Kajti od nasprotne strani se agitira z vsemi silami in z vsemi sredstvi. Nemčurska stranka dela z največjo nesramnostjo proti našim kandidatom. Naše volilne može bega z lažmi, z obrekovanjem, z žuganjem, sploh z vsemi sredstvi, ki jih je zmožno le podlo nemčurstvo! Volilni može, ne dajte se zbegati, rodoljubi, utrjujte omahljivce! V spodnještajarski peti kuriji je po naših informacijah izvolitev Žičkarjeva brez vsakega dvoma. Da pa ne pride v ožjo volitev, treba je, da ostanejo Žičkarjevi volilni može trdni kakor skala. Pridobite za vsak slučaj tudi omahljivce za Žičkarja. Da bi imel Hribar dvetretjinsko večino, ta je bosa, to je le agitacijska raca. Hribar je dobil manj mož na svojo stran, kakor je bilo pričakovati. Kmeti volilci ga ne marajo, ker Hribar ne pozna njihovih teženj. Delavci pa, na katere se je Hribar skrajša najbolj skliceval, pustili so ga popolnoma na cedilu. Resnica pa je, ako bo držal povsod kompromis med nemčurji in sociji, da za Žičkarjem ne bo Hribar največ glasov dobil, ampak socialdemokrat. Tudi iz tega ozira je torej potegovanje za Hribarja popolnoma brezvspešno! Volilni može, glasujte torej dne 3. januarja kot en mož za Žičkarja!

Kmet naj kmeta voli! Od Negove se nam piše: »Kmet naj kmeta voli!« tako kriči sedaj Bračko in cel zbor njegovih privrženecv. Toda mi vprašamo: Ali je Bračko kmet? Kmetijo ima, to je res. Tudi marsikateri mešan ima kmetijo, pa še zaradi tega ni kmet. Le kdor svojo kmetijo sam obdeluje, ta je pravi kmet, ta pozna želje slovenskega kmeta. Bračko pa nima žuljev, vsaj od kmečkega dela ne, on ne obdeluje sam svojega posestva, on ni kmet, ampak kmeti gospod. Ako bi mi kmetje hoteli kmeta voliti, gotovo si ne bomo zbrali »kmeta« Bračkota, to mu lahko na uho povemo. Mi imamo boljše in pametnejše kmete na izbiri. Bračkota nam vrivajo le ptujski nemški in nemčurski trgovci.

Dr. Ploj ali Bračko. Piše se nam: Ves nemčurski generalstab okraja Ptuj-Ljutomer je pri delu za Bračkota. Pred Plojem imajo nemčurji velikanski strah. Nemški trgovci trepetajo pred njim, ker se bojijo, da bo razkrinkal njihovo delovanje. Nemškim uradnikom je dr. Ploj grozno neljub, kajti gledal jim bo povsod na prste, če bo treba. Nemčurski kmetje pa vlečejo seveda z mešani in tržani, ker ne znajo samostalno misliti. Dr. Ploj je pokazal s svojimi govori

na volilnih shodih, da pozna kmetijske težnje in sicer mnogo bolj nego Bračko. Slov. kmet pa potrebuje poslanca, ki bo poznal in odločno zastopal njegove koristi; takega stanu je poslanec, to je vseeno. Bračko bi moral na Dunaju tiho sedeti med Šenererjanci, dočim bo dr. Ploj kot ugleden mož lahko povsod zastavlja svojo besedo za slovenskega kmeta. Kmetje, volimo uglednega dr. Ploja, ne pa Bračka, ki je le ljubljene nemčurskih trgovcev in krčmarjev.

Ludvik, kje si? Pišejo nam: Ludvika Kresnika sta kar dve stranki, nemčurska in socialdemokratska, prignali na kandidatsko dirkališče. Toda Ludvik Kresnik, kje mi hodiš, kje živiš, kaj se skrivaš kakor miš? Odkar je na zborovanju v Konjicah tako imenitno pogorel, da še nikdar nobeden kandidat tako, nima več poguma. Vse kaže, da bo Ludvik Kresnik dal slovo nemčurjem in socialdemokratom, se odpovedal vsiljeni kandidaturi, ter zopet v vrstah Slovencev deloval za toli zaslužnega prof. Fr. Robiča. Naš edini kandidat je torej g. prof. Robič.

Nemčurska odkritosrčnost. Glasilo spodnještajarskih nemških in nemčurskih trgovcev, »Stajerec«, je postavilo za kandidate Bračka, Kresnika in Visenjaka. In sedaj kričijo trgovci: »Kmet naj voli kmeta!« Mi pa pravimo, kmet naj voli poslanca, ki bo najboljše zastopal kmečke koristi in taki so slovenski kandidati. Trgovci priporočajo Bračka, Kresnika, Visenjaka, ker vedo o njih, da bodo branili ne kmeta, ampak trgovca. Ako bi bilo tem nemškim trgovcem res kaj za kmeta, zakaj pa so potem postavili v mariborski peti skupini nasproti kmetu Mlakarju nemškega bauernbindlerja Holzerja? Zakaj ne pustijo kmeta Mlakarja? Zato, ker vedo, da bi Mlakar branil kmeta pred nemškimi in nemčurskimi trgovci, zato ga nočejo. Bračko, Kresnik in Visenjak pa so jim ljubi, ker se bodo za bogate trgovce potegovali. Kmetje, imejte odprte oči!

Ostudna agitacija. Iz Gornje Radgone izvemo: Ker nemčurji vedo, da na pošten način ne morejo spraviti svojega kandidata Bračka naprej, zato se poslužujejo najnesramnejših laži in obrekovanj o dr. Ploju. Najbolj jim boče v oči, da ima dr. Ploj kot visok državni uradnik 5000 gld. plače. Za božjo voljo, ali je to kaka pregreha? Saj si dr. Ploj ni sam določil te svote, ampak država vsem uradnikom v takem visokem činu, kakor je dr. Ploj, daje enako plačo, in pomisliti je treba, če bi Slovenec dr. Ploj ne imel te službe, pa bi jo imel morda kak Nemec. Toda nemčurjem boče to v oči, da

ima to službo ravno Slovenec dr. Ploj. Za dr. Ploja pa je to najboljše spričevalo, da se je s svojo marljivostjo in zmožnostjo, čeravno še tako mlad, povzpél že tako visoko. Sicer pa se tudi Bračko ne brani nikjer denarja. Niti posla okrajnega načelnika ne opravlja zastoj, kakor je pred leti obetal, ampak si je dal pred kratkim to plačo še zvišati. Bračko bi rad dobil plačo državnega poslanca, dr. Ploj pa je ne potrebuje, on hoče biti poslanec, da bi svoj rojstni okraj na Dunaju zastopal, to je razložek. Laž je tudi, da dela dr. Ploj samo tri ure na dan. Ko se Bračko sladko spi v orehovskem gradu, kjer je še pred leti, kakor pesnik pravi o njem, »en rafunk, majhen, črn, lesen, — ponosno dvigal svoje greben« — mora že dr. Ploj študirati svoje akte. Ko po dne Bračko spacira po okraju in ogleduje ceste, mora dr. Ploj voditi obravnave in razsojevati prepire, in ko Bračko zvečer sedi pri kupici vina rujnega in pije na slavo svoje kandidature, mora se dr. Ploj že zopet pripravljati s študijami na drugi dan. Koliko ur »dela« Bračko na dan in koliko dr. Ploj, o tem naj le nemčurji modro molčijo.

V Dramljah se je razpor, ki se je pokazal povodom volitev volilnih mož, kakor se nam poroča od zanesljive strani, mirnim potom poravnal. Tako je najboljši!

Dobova. V peti skupini je izvoljenih šest volilnih mož za Žičkarja.

Od Sv. Jurija v Slov. gor. Volitve IV. in V. skupine so ugodno izpale. Voljeni so sami zanesljivi može naše stranke.

V Sromljah v brežiškem okraju je bilo pri državnozbornih volitvah izvoljenih pet katoliško-narodnih volilnih mož, od katerih bosta — kakor pred tremi leti — dva za g. Žičkarja in trije za g. vit. Berkso oddali svoje glasove. — Slava zavednim Sromljanom!

Sevniški okraj. Občine Gorica, Avže in Raztez so volili za Žičkarja, Senovo, Stolonik in Armeško pa za Hribarja. V zadnjih občinah so delali »ljudsko voljo« volilni katekizem, laži o Žičkarju, vino in liberalna župana Kuneja.

Brežiški okraj. Prvotne volitve v brežiškem volilnem okraju so končane. Da ne bi ljudske volje delali dr. Pikel, oba Kuneja, Weber, lažnjivi volilni katekizem in razne laži o Žičkarju, bili bi povsod zmagali Žičkarjevi volilni može. Kajti predobro pozna naše ljudstvo vrle zasluge Žičkarjeve. Kaj bi nam pa Hribar prinesel, kdo ve? Gotovo za našega kmeta niti sence tega, kar je že storil za nas Žičkar. Vkljub vsemu pritisku od liberalne, nemškutarske in celo socijalno-

slama se je spravljala v stogove. Pridelovali so nadalje repo, grah, lečo, bob, česnek, luk, mak, lan, konopljo in hmelj. Ajde, koruze in krompirja niso poznali. Služile so jim pri delu razven imenovanega orodja še kosa, motika, lopata in sani, pomagali pa osli in konji.

Živinoreja. Drugo njih glavno opravilo je bilo živinoreja; saj je paše bilo dovolj. Mimo govedi in konj so gojili ovce, koze in svinje, od perutnine kokoši in gosi. Da je število domačih živalij polno, naj še omenimo psa, variha hiše in spremljevalca človekovega.

Sadjarstvo. Okoli hiš je stalo drevje, ki je dajalo ovočje; poznali so jabelko, hruško, črešnjo, višnjo, slivo in oreh; prvi čas je seveda vse to bilo le loško, ali pozneje so tudi drevje cepili.

Čebelarstvo. Na solnčni strani so okoli panjev bučale one drobne živalice, ki so jim prinašale med in vosek; zvali so je bučele ali bečele, iz česar je nastala danes bolj navadna oblika »čebela«. Čebelarstvo so stari Slovani gojili s posebno ljubeznijo, kakor smo v tej stroki še danes prvi. Lepo znamenje to, le dober človek se rad peča s čebelami.

Lov. Da so se stari Slovani bavili z lovom, razume se pač samo od sebe; saj so

se zverij morali braniti, če bi jim že ne imele koristiti.

Rudarstvo. Razven železa so stari Slovani poznali med (baker), olovo (svinec), zlato in srebro. Prva, kovino imajoča snov, s katero so se seznanili, je bila rudeče barve; zato so jo imenovali rudo; ko so pa spoznali druge take snovi, iz katerih so se dale topiti kovine, so tudi tem pridevali ime »ruda«, dasi to z ozirom na barvo ni bilo opravičeno. Kopali so tudi sol, katero jim je povrh še dajalo morje.

Obrt. V raznem ročnem delu ali remeslu, kakor se je rekalo, so bili stari Slovani kaj izurjeni; kako bi pa tudi ne, ko jim je bila spretnost za vsako delo že prirojena. Ženske so pletle in predle; predle pa so z vretenom. Predivo, naj si je bilo leno ali konopljeno ali volneno, se je povijalo v kodeljo ali povese ter natikalo na preslo ali preslico, nit je dajala prejo, ki se je na krosnu (statvah) potkala v platno, ponjave in prepone ali opone (zastore), oziroma v sukno (sukati). Iz narejenega blaga so se šivale razne obleke (ob-vleči) ali odeje, kakor so se tudi zvale, n. pr. suknje (le iz sakna), robi, robahe, rize in plašči. V pripravljanju raznovrstnih oblek so bile ženske jako izurjene; ne manj pa so tudi umele v sukno, vzlasti pa v platno šivati ukusne vzorce,

ki so krasili obleko kakor hišno prtenino. Ali ni še tudi danes Slovanka v tej stroki prava umetnica, da, umetnica brez vrstnice? Po vsem svetu, kjer se le ženske pečajo z izdelovanjem finih ročnih del, v najelegantnejših hišah drugih dežel nahajamo, da se posnemajo oziroma občudujejo tisti vzorci, ki jih z lahkoto izmišljuje in proizvaja priprosta žena slovenska. Šivali pa so se tudi kožuhi in črevlji oziroma opanki, ki so pa bržčas bili običajni le pri južnih Slovanih. Končno se je izdelovala še polst (klobučina). Pa tudi moški so se imeli z ročnim delom baviti; saj je bilo treba tesati hiše, ki so bile lesene, ladije, plove, čolne, izdelovati vozove, sani, vesla, čebre, bednje, rešeta in dr. Lesni obrt torej je bil v rokah moških. Služila so jim razna železna orodja, kakor sekira, dleto, sveder, pila (tako se je zvala žaga), klešče in še več kaj. Ne bomo se motili, če trdimo, da je lesno delo znal kolikor toliko vsak moški; nahajamo pa pri starih Slovanih tudi že rokodelstvo v sedanjem pomenu besede, ki ga je namreč znal le tisti, ki se ga je bil izučil, in to je bilo kovaštvo. Lahko ugovorimo, kajti priprav, ki jih je treba kovaču, ni bilo v vsaki hiši. Kovač je torej bržkone prvi slovanski rokodellec in menda prvi rokodellec sploh. Za njim utegneta najstarejša biti zlatar in lončar. Pozneje so se

demokratske strani na »ljudsko voljo«, bode oddalo dne 3. jan. p. l. nad 70 volilnih mož svoje glase Žičkarju. Čobal sme računati le na dva glasa mesta Brežice, Hribar pa tudi ne na mnogo več.

Iz Zdol pri Kozjem. Nič ni slišati o naših državnozborskih volitvah, ravno tako, kakor bi bili popolnoma propali, pa temu ni tako. Volili smo 1. grudna od 2—4 ure popoldan v prostorih g. župana. Izvolili smo dva zanesljiva in krščanska moža, ki bosta glasovala le za gosp. Žičkarja in vit. Berkso. Omeniti moram, da je na volišče prišlo tudi nekaj takih liberalcev, ki govorijo: Proč s farji itd. A so morali sami oditi proč, ker ničesar niso opravili.

Volilnim možem okraja Sv. Lenart v Slov. gor. Katoliško politično društvo za naš okraj je sklenilo podpirati kandidata dr. Miroslava Ploja v četrti kuriji, dekana Jožefa Žičkarja v peti občni kuriji. Oba kandidata sta se 12. nov. predstavila volilcem pri Sv. Trojici v Sl. gor. in vsi navzoči so odobrili program in nju proglasili za kandidata. Volili boste torej v Ptuj 3. jan. 1901 za peto kurijo Jožefa Žičkarja, 8. januarja za četrto kurijo pa dr. Polja. — Volitve volilnih mož so prav ugodno izpadle v obeh skupinah. Bračko in Visenjaki utegneta dobiti vsak po 5 glasov od nemškutarskih občin okrog Sv. Lenarta in Sv. Trojice. Ploj in Žičkar pa vsak okoli 50. O Hribarju se v našem okraju nikomur niti ne sanja ne.

V občini Gornja Radgona so v peti kuriji zmagali Nemci z dvema glasoma večine. Najodločnejši narodnjaki se volitve niso udeležili. Tužna nam majka!

Pri Sv. Benediktu v Slov. gor. je izvoljenih 9 volilnih mož za dr. Ploja in 6 za Žičkarja.

Dopisi.

Iz Maribora. (Miklavžev večer v »Narodnem domu«) se je obnesel jako lepo. Igra »Zamujeni vlake«, se je razmeram dobro predstavljala. Na nekaj pa vendar opozarjamo, na kar se pri prihodnjih predstavah ne pozabi: vsi so govorili pretižno in prehitro; naša dvorana je velika, občinstvo pa, zlasti pri šaloigrah, živo, in tedaj je treba govoriti prav glasno, ako se bo govorilo glasneje, bode govor že sam od sebe tudi počasnejši. Po šaljivi žalbi kantati, ki je ipak jako ugajala, pa sta nastopila Miklavž in parkelj, zadnji s korom belcebufov, imenitno opravljenih. Zdaj je začelo gori in doli vse

še razni obrti razvili v rokodelstvo. Navadno se je učil sin od očeta, in tako je rokodelstvo pri zadrugi ostalo ter ji čisto dalo ime.

Trgovina. Jeden izmed najljubših opravkov je starim Slovanom bila trgovina; lega domovine med Azijo in zapadno Evropo pa jih je k temu poslu naravno silila. Spravljali so iz azijskega vzhoda v evropski zahod najraznovrstnejše blago. Pa tudi svojih pridelkov so vedno imeli mnogo na prodaj, pred vsem zrnja, živine, platna, sukna, medu, voska in jantarja — samih stvari, po katerih se je v sosednih deželah segalo željno. Vzlasti jantarja nikoli niso imeli preveč, ker ga drugod ni bilo najti; izvažal se je celo k Feničanom, Grkom, in Rimljanom. Pa tudi doma je bil promet z raznim blagom kaj živahen; vršili so se ob določenih časih semnji in sicer v gradovih, ki so ob enem bila trgovinska središča; okoli njih so se radi nastanjali obrtniki in trgovci. Olajševale in pospeševale so pa trgovino ceste in reke, ki so vzlasti v smeri proti morjem služile izvrstno. Čisto naravno je, da so kraji v ugodnih trgovinskih legah posebno naglo se razširjevali, in danes se v obče misli, da imajo najstarejša ruska mesta, nahajajoča se na pradomovinskih tleh, svoje začetke v prastarih trgovskih. Zanimivo je, da denarja v našem smislu stari Slovani niso poznali.

mrgoleti mladih Slovencev in Slovenk in darov ni bilo konca. Posebno pa hočemo zahvaliti Miklavža za lepi nagovor, zlasti za čiste besede, ki jih je govoril in na srce polagal starišem. Stariši, nauk je bil moder, ubogajte ga! — Videlo se je, da se je Miklavžev večer, ki se je letos priredil drugokrat, kaj priljubil; ponoviti se bo moral vsako leto. Ljudstva je bilo toliko, da se je vse trlo in v resnici se je bilo bati, da se galerija vdere. Takrat je Narodni dom zares bil premajhen. Na zadnje se bo le nemški notar dr. Ridinger imel prav, ko je svoje mihelne strašil, češ naj bolje hodijo v kazino, da si bodo te prostore sčasoma še najeli Slovenci, ker jim bo Narodni dom postal pretesen.

Iz Jarenine. (Tukajšnje prvotne volitve) so, kakor ste že poročali, izpadle večinoma ugodno. L. 1897. je bilo izvoljenih naših volilnih mož 7, nasprotnih pa 5, letos je naših 9, nasprotni 3, torej smo napredovali. Občina Jarenina je volila enoglasno. V četrti kuriji sta bila izvoljena Ig. Zupanič in Flor. Lorber z 18 glasovi, v peti kuriji pa Anton Lorber in Vincenc Rotman s 44 in 47 glasovi, ker sta v tej kuriji občini Jarenina in Vukovski dol skupaj volili. V Jarenini sami sta dobila 37 glasov. Nasprotniki so prišli 3, toda volili niso; eden izmed njih je razkazoval svojo nemško oliko in hotel narediti prepir, pa naši zavedni volilci so mu kmalu sapo zaprli. Vsi so zapustili volišče veseli in za našo pošteno slovensko stvar še bolj navdušeni.

Vukovski dol je izvolil v četrti kuriji nasprotnika Jan. Šantl, ki je dobil 12 glasov, slovenski kandidat Jože Polančič je dobil 8 glasov. Tudi tukaj bi bili naši zmagali, da se niso nekateri dali pregovoriti in zapeljati od nasprotnikov, ki so s pretenjem, lažmi in s pijačo agitirali za svojo stran. »Če ne greš na našo stran, pa plačuj!« »Robiča ne, on je učiteljem plače povišal!« in druge neumnosti so našim pravili, da bi jih pridobili. Po volitvi so bili res zmage pijani, kajti dva nasprotna moža sta med potjo obležala na travniku. Vsa čast pa Vam, možje, ki ste kakor skala stali na naši strani! Vaša skrb bodi tudi sedaj, da bo število zavednih slovenskih mož vedno večje. Dramite zaspance, poučujte omahljivce, saj se vojskujemo le za pravico in resnico!

V Polički vasi je v četrti kuriji zmagal Slovenec Jož. Jager s 13 glasovi, nasprotnik Leop. Ledinek pa 5 glasov. V peti kuriji je tukaj dobil Slovenec Fr. Kurnik 28, nasprotnik L. Ledinek pa 23 glasov. Ker pa je

S čim se je torej plačevalo? Prva trgovina je bila gotovo le priprosta menjava rečij, ki sta jih menjalca glestala in z ozirom na osebno potrebo določila kot menilo. Splošno posebno priljubljena je menda bila razna nakrasnina; saj nahajamo prikazen, da človek v dobi prvotnosti po nakrasnini nekako strastno hlepi, pri vseh narodih. Za vso dobo, katero baš razpravljamo, pa velja, da so bila najbolj običajna menila, torej nado-meščovala denar: živina, kože, vzlasti kunje, platno in razni kovinski izdelki. Beseda »skot« (danes v pomenu: mlado živinče, živina; sem spada tudi: skotina-živalsko blato, skotiti, n. pr. krava je skotila) je še v stari slovenščini pomenjalo živino in denar, z besedo »platno« se zdi Miklošiču sorodna beseda »platiti, plačati«, in uhanom rekajo danes na Goriškem tudi »menina«. Dolgosti, zrnje in tekočine so se merile; prve po laktu in sicer po spodnjem, od palca do komolca; kako druge, se pa nič gotovega ne ve.

Smešničar.

Dekle in ura. A: »V čem je gizdava deklica podobna uri na zvoniku?«

B: »Gledamo jo radi, a v hišo je ne jemljemo.«

s to občino v peti kuriji volila tudi majhna Kaniža, ki ima v četrti kuriji 7 volilcev, v peti kuriji pa 32, je pri ožji volitvi zmagal Ledinek z 17 glasovi občine Kaniže in je dobil 40 glasov, Kurnik pa 26. Sicer so se jako dobro držali polički Slovenci in so marljivo delali za našo stvar; toda če bi vsaj 12 volilcev več v peti kuriji pripeljali s seboj, bi bila zmaga tudi tukaj naša. In to se je bilo mogoče. Ob volitvah velja: Vsi volilci na volišče! Če nasprotniki toliko storijo za slabo stvar, koliko več bi se naj storili mi Slovenci, ki vemo, da je stvar, za katero se potegujemo, krščanska in pravična! Vsak naših, ki križem roke drži in ničesar ne stori, pomaga le nasprotnikom!!

V Kaniži je bil v četrti kuriji izvoljen nasprotnik župan Jan. Kramberger. Gotovo najlepše so se skazali Slovenci občine Pesnice, ki so v takem obilnem številu prihiteli od vseh strani na volišče. V četrti kuriji sta zmagala Alojzij Herič in Ivan Sekol s 73 glasovi, nasprotnika M. Drozg in J. Fleischacker sta dobila 3 glase, v četrti kuriji sta prodrli Leop. Zupanič in Fric Schirmmaul s 23 glasovi, nasprotnika Jan. Gornik in Jan. Jager sta dobila 13 glasov. Nič ni pomagalo pripravljeno vino, nič prigovarjanje, naši so ostali neomahljivi in vsi kakor en mož so oddali svoje glasove našim kandidatom; med našimi volilci je bil tudi 78 letni starček Matija Vernik. Župan Gornik in svetovalec Jager sta bila ta dan sila poparjena, naši slovenski možje pa so bili ta dan veseli in navdušeni, kakor že dolgo let ne tako. Slavne zmage dne 3. decembra se še bodo pesniški Slovenci spominjali leta in leta. Vam pa, iskreni Slovenci občine Pesnice, ki ste omogočili to zmago, ostane hvaležna vsa slovenska domovina.

Kljub živahnemu delovanju nasprotnikov, kljub raznim lažem v slovenščini pisanega pa krščanski veri in slovenskemu ljudstvu nasprotnega lista »Štajerca«, ki že tudi v Jarenini zapeljuje ljudi, kljub razglasom bauerbundarskim zloglasnega Rokitanskega, ki so se širili posebno s pesniške pošte, smo pri teh volitvah Slovenci vendarle napredovali. Možje krščanskega prepričanje in poštenega slovenskega srca so takrat v dejanju pokazali, da vedó, zakaj se je šlo pri teh volitvah. Zato so nastopali srčno in neustrašeno. Cvet jareninske župnije, najvrlejši možje, vsi so stali na naši katoliški in slovenski strani. Tako bodi tudi v bodoče! Kar pa še je sicer dobrih, a nezavednih, te pa vzdramimo, poučimo — da bode naša stranka vedno močnejša. Le tako bomo storiли konec pohujšanju in slabim vzgledom, ki so se začeli od raznih strani vtihotapljati v našo župnijo.

Glej »Dopise« zadej na 5. in 6. strani.

Razne stvari.

Iz domačih krajev.

Zakaj torej napadanje? S posebnim pismom z dne 1. nov. t. l. se obrača štajersko namestništvo na spodnještajersko duhovništvo, naj pospešuje ustanavljanje zadrug, kakor so Raifajzenovke, kmetijske, mlekarske, vinarske zadruge itd. Tukaj torej prosi vlada, naj duhovništvo pomaga, v nemških in nemčurskih listih pa dopušča vlada, da se naši duhovniki, ki se posebno toplo zavzemajo za pospeševanje kmečkega blagorja, najstrastneje in najumazaneje napadajo. Nekateri nemški in nemčurski trgovci so si ustanovili celo list »Štajerc«, s katerim hočejo preprečiti kmetom koristno združeno gibanje, in vlada trpi, da se ta list širi tudi potom proste kolportaže. Še nekaj za vlado! V Mariboru se je ustanovila centralna zadruga, a vlada dela največje težkoče, da ne more začeti delovati. Te dni se je zopet moral narediti priziv, naj se vendar